

MODEL Samenwerkingsovereenkomst regulier en gespecialiseerd onderwijs

Het Steunpunt Passend Onderwijs (SPO) en het Nederlands Centrum Onderwijs & Jeugdzorg (NCOJ) voeren gezamenlijk het ondersteuningsprogramma voor scholen en hun besturen uit dat zich richt op intensieve samenwerking en integratie van regulier en speciaal onderwijs. De afgelopen jaren zijn in de ontwikkelgroepen en informatiebijeenkomsten diverse vragen opgekomen over de wijze waarop de samenwerking is georganiseerd en met name ook of afspraken tussen partijen zijn vastgelegd en welke zaken dan belangrijk zijn. In de bestuurlijke werkgroep werd het belang van een model voor een samenwerkingsovereenkomst tussen scholen benadrukt en dit vormde de aanleiding om Harry Nijkamp te vragen hierover een notitie te schrijven. Het model dat hierna wordt gepresenteerd is in samenspraak met de bestuurlijke werkgroep tot stand gekomen.

Inleiding

Dit model is ontwikkeld als hulpmiddel om diverse vormen van intensieve samenwerking tussen reguliere scholen en scholen voor gespecialiseerd onderwijs (sbo, so, vso en ook pro)¹ bestuurlijk goed te regelen.

Samenwerking vergt het maken van afspraken tussen partijen over het onderwijs(proces), de inzet van personeel, overdracht van financiële middelen, de huisvesting etc.

Onderstaand model is een hulpmiddel om deze afspraken tussen de schoolbesturen goed vast te leggen, om transparantie en duidelijkheid te bevorderen. Het model kan worden gebruikt voor verschillende vormen van integratie van groepen leerlingen vanuit het regulier en gespecialiseerd onderwijs, of integratie van groepen leerlingen binnen het gespecialiseerd onderwijs bijvoorbeeld:

- Samenwerking waarbij groepen leerlingen uit het gespecialiseerd onderwijs bepaalde onderdelen van het lesprogramma volgen op een reguliere school;
- Samenwerking waarbij groepen leerlingen van een so-school en een sbo-school geïntegreerd les krijgen in heterogene groepen;
- Samenwerking waarbij een nevenvestiging van een speciale (basis)school is gehuisvest in het gebouw van een reguliere school waarbij leerlingen van de speciale (basis)school geheel of gedeeltelijk onderwijs volgen op de reguliere school;
- Samenwerking (in hetzelfde gebouw) waarbij leerlingen van praktijkonderwijs, speciaal onderwijs (van meerdere clusters) en leerlingen van voortgezet onderwijs worden gemengd;
- Samenwerking op basis van de beleidsregel experimenten samenwerking regulier en speciaal onderwijs.

¹ Sbo en pro zijn hier aangemerkt als gespecialiseerd onderwijs, maar vallen beide wettelijk onder het regulier onderwijs.

Symbiose of experiment

Voor de toepassing van dit model is de uitgangspositie van de samenwerking belangrijk, namelijk of wel of geen sprake is van een experiment op basis van de *Beleidsregel experimenten samenwerking regulier en speciaal onderwijs*.

Als buiten het experiment (groepen) leerlingen van een school voor (voortgezet) speciaal onderwijs op een reguliere school onderwijs ontvangen geldt de symbiose-regeling (op grond van artikel 24 Wet op de expertisecentra²), waarbij leerlingen een deel van de onderwijstijd³ mogen doorbrengen op een andere school. Dit kan zijn een andere (v)so school, een basisschool, een speciale school voor basisonderwijs, een school voor voortgezet onderwijs of een mbo-instelling.

Er kan ook sprake zijn van een 'omgekeerde symbiose' waarbij een leerling:

- op een basisschool onderwijstijd doorbrengt op een school voor speciaal basisonderwijs (SBO) of een school voor (voortgezet) speciaal onderwijs⁴;
- op een school voor speciaal basisonderwijs onderwijstijd doorbrengt op een school voor speciaal onderwijs (SO);
- op een school voor voortgezet onderwijs (VO) onderwijstijd doorbrengt op een school voor (voortgezet) speciaal onderwijs.⁵

Een leerling kan geheel of gedeeltelijk het onderwijsprogramma volgen op een speciale school. Het volledige programma volgen op een andere speciale school is mogelijk voor maximaal drie maanden in het kader van observatie en onderzoek om te bepalen waar de leerling definitief moet worden ingeschreven.

Dit model gaat uit van vormen van geïntegreerd onderwijs, die **groepen** leerlingen betreffen en kan betrekking hebben op verschillende situaties:

- integratie VSO – VO
- integratie VSO – Praktijkonderwijs
- integratie SO – SBO
- integratie SO/SBO – BAO

Als sprake is van een **individuele** symbiose-regeling (vanuit regulier naar speciaal onderwijs, dan wel vanuit speciaal onderwijs naar regulier) kan beter de richtlijn van de Inspectie van het Onderwijs⁶ worden gehanteerd die ruimte biedt om de symbiose afspraken in het ontwikkelingsperspectief (OPP) van de leerling op te nemen, waarbij aanvullend (op bestuursniveau) dan afspraken worden gemaakt over de financiële verrekening van de kosten die de reguliere school voor de leerling moet maken.

² Nader geregeld in artikel 12 Onderwijskundig Besluit WEC.

³ Richtlijn Inspectie van het Onderwijs is maximaal 60% van de onderwijstijd elders doorbrengen, hiervan mag beredeneerd worden afgeweken.

⁴ Artikel 15 lid 1 WPO en artikel 4.1 Inrichtingsbesluit WPO.

⁵ Artikel 2.40. WVO 2020, artikel 2.45. Uitvoeringsbesluit WVO 2020.

⁶ www.onderwijsinspectie.nl/onderwijssectoren/speciaal-onderwijs/documenten/richtlijnen/2020/06/04/symbiose-richtlijn-en-wettelijk-kader

Afwijkingen bij experiment

Bij een experiment op basis van de beleidsregel gelden een aantal specifieke regels c.q. ontheffingen die voor symbiose situaties niet gelden:

- Binnen het experiment hoeven voor individuele leerlingen geen symbiose-overeenkomsten meer te worden afgesloten. Bij symbiose moet per leerling in de symbiose-overeenkomst worden vermeld hoeveel tijd en voor welke vakken onderwijs wordt gevolgd op de reguliere school;
- Het experiment biedt de mogelijkheid om toe te werken tot volledige integratie van leerlingen van een of meer speciale scholen in het regulier onderwijs. Dit gaat dus verder dan de wettelijke symbiose-regeling waarbij (groepen) leerlingen van een speciale school een deel van het onderwijsprogramma op een reguliere school volgen. De Inspectie van het Onderwijs hanteert bij symbiose de richtlijn dat de leerling niet meer dan 60 procent van het aantal onderwijsuren van de speciale school doorbrengt op de reguliere school; hiervan mag overigens beredeneerd worden afgeweken.
- Het experiment maakt het mogelijk dat een docent op een school voor voortgezet speciaal onderwijs die geen vo-bevoegdheid heeft, in het kader van het experiment les mag geven op een school voor voortgezet onderwijs.

Dit model houdt rekening met het wel of niet samenwerken op basis van het experiment, en is in principe in beide situaties bruikbaar; in de situatie dat het experiment niet van toepassing is geldt de samenwerkingsovereenkomst als symbiose-overeenkomst. In die situatie zullen dus ook de individuele leerlinggegevens een plek moeten hebben in de overeenkomst; de individuele leerlinggegevens worden dan als Bijlage 3 bij de overeenkomst vermeld.

Zowel bij symbiose-situaties als bij het experiment is het wettelijke uitgangspunt dat de leerling ingeschreven blijft op de speciale school, die dus ook de bekostiging voor deze leerling blijft ontvangen. In beide gevallen moeten bestuurlijke afspraken gemaakt worden over overheveling van financiën voor de periode en de omvang dat leerlingen op de reguliere school onderwijs ontvangen. Ook gaat in beide situaties (symbiose of experiment) de wetgeving ervan uit dat het schoolplan van de speciale school leidend is waarbij dit schoolplan geheel of gedeeltelijk door de reguliere school wordt uitgevoerd. De onderwijs-uren op de reguliere school tellen altijd volledig mee als onderwijs-uren zoals de Wet op de expertisecentra (artikel 12) die voorschrijven. De speciale school blijft verantwoordelijk voor het behalen van het wettelijk vastgestelde aantal uren onderwijstijd. Bij de 'omgekeerde symbiose' geldt analoog hetzelfde: de leerling blijft in dat geval ingeschreven op de reguliere school.

Maatwerk

Er zijn vele vormen van samenwerking, ook binnen de experimenteerregeling. Het model vergt dus altijd maatwerk. Dit komt tot uiting in diverse artikelen waarbij mogelijke keuzes zijn aangegeven. In de toelichting achter het model wordt dit verder uitgewerkt met een aantal aandachtspunten. Het model bevat een aantal bijlagen waarin bijvoorbeeld het bijbehorende experimenteer dan wel samenwerkingsplan en de financiële afspraken (overdracht middelen) kunnen worden opgenomen. Ook is in Bijlage 4 een notitie te vinden met fiscale aandachtspunten.

Toelichting

Een aantal artikelen is voorzien van een nadere toelichting; de toelichting opgenomen achter de tekst van de modelovereenkomst.

MODEL

[invullen samenwerkings- of symbiose-] OVEREENKOMST GESPECIALISEERD ONDERWIJS en REGULIER ONDERWIJS

In dit model wordt uitgegaan van samenwerking tussen twee of meer schoolbesturen waarbij Partij I het schoolbestuur (de schoolbesturen) is(zijn) waar de leerlingen zijn ingeschreven en Partij II het schoolbestuur (de schoolbesturen) waar de leerlingen geheel of gedeeltelijk onderwijs ontvangen in een geïntegreerde setting.

- A. Het bestuur van [*invullen naam schoolbestuur*]
Als bevoegd gezag van [*school*],
Ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door:
[*invullen naam vertegenwoordiger*]

- B. Het bestuur van [*invullen naam schoolbestuur*]
Als bevoegd gezag van [*school*],
Ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door:
[*invullen naam vertegenwoordiger*]

Hierna te noemen **Partij I**,

en

- C. Het bestuur van [*invullen naam schoolbestuur*],
Als het bevoegd gezag van [*school*],
Ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door:
[*invullen naam vertegenwoordiger*]

- D. Het bestuur van [*invullen naam schoolbestuur*],
Als het bevoegd gezag van [*school*],
Ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door:
[*invullen naam vertegenwoordiger*]

Hierna te noemen **Partij II**,

Zijn het volgende overeengekomen:

Artikel 1. Doel van de overeenkomst

1. Partijen gaan een samenwerking aan in het kader van de *[invullen: symbiose regeling, omgekeerde symbiose of beleidsregel samenwerking regulier en speciaal onderwijs]* met als doel: *[invullen wat van toepassing, voorbeelden:*
 - *Leerlingen van de speciale (basis)school een deel van het onderwijsprogramma door de reguliere school te laten verzorgen;*
 - *Leerlingen van de reguliere school een deel van het onderwijsprogramma door de school voor (voortgezet) speciaal onderwijs te laten verzorgen;*
 - *Groepen leerlingen van de scholen voor gespecialiseerd onderwijs te mengen met leerlingen van de reguliere school waardoor heterogene groepen tot stand komen;*
 - *Groepen leerlingen van de scholen voor speciaal onderwijs te mengen met leerlingen van de scholen voor speciaal basisonderwijs waardoor heterogene groepen tot stand komen;*
 - *De leerlingen van de nevenvestiging van de speciale school deels onderwijs te laten ontvangen door de reguliere school in hetzelfde gebouw;*
 - *In het kader van de experimenteerregeling leerlingstromen van de speciale school en de reguliere school zo veel mogelijk samen te voegen tot een geïntegreerde setting.*
2. Partijen wensen op deze manier geïntegreerd onderwijs aan te bieden, zodat leerlingen met en zonder gespecialiseerde ondersteuningsbehoefte zo veel mogelijk samen naar school kunnen gaan, elkaar binnen en buiten school(tijd) ontmoeten, samen (van elkaar) kunnen leren en zich kunnen ontwikkelen .
3. Partij I, als thuischool van de leerling, houdt verantwoordelijkheid en zorgplicht voor het, op basis van het ontwikkelperspectief van de leerling, uit te voeren onderwijsprogramma.
4. Partij II zal voor leerlingen van Partij I het schoolplan uitvoeren voor de periode en tijd die zij op de reguliere school doorbrengen⁷. Dit zal plaatsvinden op de locatie *[invullen]*.

Artikel 2. De doelgroep

Onder leerlingen wordt in het kader van deze overeenkomst verstaan:

1. De leerlingen die zijn ingeschreven bij de hierboven vermelde school van Partij I op basis van een toegekende toelaatbaarheidsverklaring door het betreffende samenwerkingsverband;
2. De leerlingen volgen onderwijs, al dan niet volledig op weekbasis, op de hierboven vermelde school van Partij II op basis van het schoolplan van Partij I. *[bij symbiose: In bijlage 3 is een overzicht vermeld welke leerlingen het betreft, voor welke vakken en voor hoeveel uren per week.]*

Artikel 3. Het onderwijsprogramma

1. Partij II zal ten behoeve van de leerlingen van Partij I het *[gedeelte]lijke* onderwijsprogramma verzorgen. Hierop is naast het schoolplan van Partij I ook van toepassing het ontwikkelingsperspectief (OPP) dat Partij I *[of Partij II]* in overleg met de ouders voor de individuele leerling heeft vastgesteld.
2. Het onderwijsprogramma wordt door:
 - *[invullen:*
 - *Leerkrachten en ondersteunend personeel van Partij II uitgevoerd;*
 - *Leerkrachten en ondersteunend personeel van Partij I en II gezamenlijk uitgevoerd;*
 - *Door Partij II uitgevoerd, met begeleiding van personeel van Partij I.]*

⁷ Dit kan dus een deel dan wel de gehele onderwijstijd per week zijn.

3. Partij II voert **[een deel van]** het onderwijsprogramma uit in opdracht van en onder verantwoordelijkheid van partij I.
4. Het door partijen overeengekomen **[invullen: experimenteer- of samenwerkings]**plan is als **Bijlage 1** aan deze overeenkomst toegevoegd en daarmee onverkort onderdeel van de overeenkomst.
5. Partij II heeft toegang tot het leerlingvolgsysteem van de leerlingen en kan de voortgang van het onderwijsproces van de leerling hierin vastleggen. Waar nodig draagt Partij I ervoor zorg dat hiervoor toestemming door de ouders wordt verleend.
6. Indien voor een leerling de toelaatbaarheidsverklaring afloopt zullen partijen elkaar hierover informeren, zodat Partij I **[Partij II]**⁸ in staat is om, indien nodig, een nieuwe tlv-aanvraag voor te bereiden bij het samenwerkingsverband passend onderwijs.
7. Indien voor een leerling de toelaatbaarheidsverklaring afloopt en blijkt dat de leerling niet langer is aangewezen op een speciale (basis)school overleggen partijen met ouders en het samenwerkingsverband over de inschrijving van de leerling op de reguliere school van Partij II (of een andere reguliere school) en over een eventueel benodigd ondersteunings-arrangement af te geven voor het samenwerkingsverband passend onderwijs waarvan de reguliere school deel uitmaakt.
8. Waar mogelijk zal Partij II vso-leerlingen met profiel vervolgonderwijs deel laten uitmaken van deelname aan het volledige Programma van Toetsing en Afsluiting, gericht op het behalen van een vo-diploma dan wel het als extraneus deelnemen aan het examenprogramma.
9. Partij I draagt ervoor zorg dat voor de leerlingen een aansprakelijkheidsverzekering, een ongevallenzekeringsverzekering en een reisverzekering is afgesloten die geldig is gedurende de tijd dat de leerling op de andere school verblijft. Partij II draagt geen aansprakelijkheid voor schade of letsel van de leerling, tenzij dit het gevolg is van een handelen of nalaten dat bewust in strijd is met enig door of namens de overheid gegeven voorschrift ter zake.

Artikel 4 Mandaat en overleg

Variant A (onderwijs wordt geheel door Partij II uitgevoerd)

1. Partij I verleent hierbij mandaat aan de directeur van de school van Partij II om het schoolplan voor alle leerlingen uit te voeren en daarvoor alle noodzakelijke besluiten en handelingen te nemen die in het belang van de leerlingen zijn. Dit mandaat omvat tevens alle contacten met ouders, het uitvoeren van onderzoek en begeleiding indien vereist alsmede contacten met externe instanties die betrokken zijn bij de behandeling of begeleiding van de leerling. Indien Partij II een leerling wenst te schorsen of verwijderen wordt hierover eerst overleg met Partij I gevoerd, gericht op overeenstemming over de te treffen maatregel.
2. Partij I heeft te allen tijde het recht om informatie over de voortgang van het onderwijsproces aan de leerlingen op te vragen bij Partij II, dan wel rechtstreeks via het leerlingvolgsysteem deze informatie te verkrijgen⁹.
3. Partijen verplichten zich tot ten minste een halfjaarlijks overleg over de voortgang van het onderwijsproces waarbij verantwoording plaatsvindt door Partij II over de kwaliteit van het onderwijs en de bereikte resultaten¹⁰.

⁸ Meestal zal Partij I dit doen, omdat de leerling ook is ingeschreven bij Partij I.

⁹ Niet elk leerlingvolgsysteem laat de mogelijkheid toe dat externen toegang hebben.

¹⁰ De verantwoording kan waar nodig ook op leerlingenniveau plaatsvinden. In bijzondere gevallen kunnen ook ouders worden hiervoor uitgenodigd.

Variant B (leerlingen regulier en gespecialiseerd onderwijs worden gemengd)

1. De directeurs van de betrokken scholen van Partijen overleggen gezamenlijk over de wijze waarop het gemengde onderwijs wordt vorm gegeven. Zij vormen daartoe een managementteam (MT) waarin op collegiale wijze de aansturing van het onderwijs aan deze leerlingen wordt vormgegeven. Dit laat onverlet de verantwoordelijkheid van elke directeur voor de 'eigen' ingeschreven leerlingen. Indien het MT niet in een bepaalde situatie niet tot collegiale overeenstemming kan komen, wordt dit voorgelegd aan de besturen van Partijen.
2. Het personeel van de speciale school van Partij I geeft onderwijs en ondersteuning aan de eigen leerlingen [en, in gemengde groepen, aan leerlingen van Partij II] en vormen daartoe een gezamenlijk onderwijsteam met het personeel van Partij II. Het personeel van Partij II geeft onderwijs aan de eigen leerlingen en, in gemengde groepen, aan leerlingen van Partij I. Het personeel van Partij I en Partij II vormt daartoe een gezamenlijk onderwijsteam. Partij I verklaart dat alle personeelsleden in het bezit zijn van een geldige Verklaring omtrent het gedrag (VOG). Het managementteam als bedoeld in 1.1. geeft leiding aan het gezamenlijk onderwijsteam.
3. Partijen overleggen in het Managementteam als bedoeld in 1.1. jaarlijks over de inzet van het gezamenlijk personeel en stellen jaarlijks een formatieplan vast voor het gezamenlijk team waarin ook is aangegeven welke ondersteuning beschikbaar is voor de leerlingen met gespecialiseerde ondersteuningsbehoeften.

Variant C (onderwijs door Partij II, met ondersteuning/begeleiding door Partij I)

1. De directeur van Partij II is verantwoordelijk voor het onderwijs aan de leerlingen van
2. Partij I met inschakeling van de inzet van begeleiding van personeel van Partij I. Personeel van Partij I wordt daartoe tewerkgesteld op de reguliere school van Partij II en verricht de werkzaamheden onder leiding van Partij II. Partij I draagt ervoor zorg dat deze personeelsleden volledig bevoegd en gekwalificeerd zijn en in het bezit van een geldige Verklaring omtrent Gedrag. Partijen leggen de inzet van personeel in een detacheringsovereenkomst. Indien Partij II klachten heeft over het functioneren van personeel van partij II op de reguliere school verplichten Partijen zich tot nader overleg, gericht op het vinden van een oplossing tot wederzijdse tevredenheid.

Artikel 5. Financiën/bekostiging

1. Partijen regelen in een jaarlijkse begroting hoe de kosten van personeel, huisvesting, faciliteiten, materialen en middelen worden verrekend. Uitgangspunt hierbij is dat Partij I de ontvangen Rijksbekostiging voor de leerlingen geheel of gedeeltelijk overdraagt aan Partij II. In Bijlage 2 bij deze overeenkomst zijn de afspraken hierover vastgelegd.
2. Partijen hanteren als teldatum voor het verrekenen van de kosten 1 februari van het jaar voorafgaand aan het kalenderjaar waarop de begroting betrekking heeft.
3. Partijen komen overeen dat de kosten die Partij II maakt voor de leerlingen van Partij I in een vast jaarlijks betalingsritme door Partij I [invullen maandelijks, kwartaal of jaarlijks] worden vergoed.
4. De begroting wordt jaarlijks voor 1 januari in een bestuurlijk overleg tussen Partijen vastgesteld.
5. Partijen maken gebruik van bestaande mogelijkheden tot vrijstelling van de omzetbelasting en hebben daartoe van de belastinginspecteur een schriftelijke verklaring ontvangen dat sprake is van een vrijgestelde prestatie in het kader van de Wet op de Omzetbelasting.

Artikel 6 Examinering [alleen van toepassing bij VO indien leerlingen deelnemen aan examenprogramma VO]

Leerlingen leggen bij partij II het eindexamenprogramma af conform de volgende overeengekomen afspraken:

1. Partij I, al dan niet in samenwerking met Partij II, draagt er voor zorg dat leerlingen voldoen aan de toelatingseisen tot het examenprogramma;
2. Leerlingen nemen als extraneus deel aan het examenprogramma van Partij II;
3. Leerlingen nemen deel aan het volledige Programma van Toetsing en Afsluiting, zoals Partij II dat toepast;
4. Bij het met goed gevolg afleggen van het examenprogramma verstrekt Partij II het relevante diploma aan de leerling;
5. Partij II neemt de wettelijke voorschriften rond examinering in acht.

Artikel 7 Medewerking aan wettelijke verplichtingen

Partij II verleent, waar nodig, haar medewerking om Partij I in staat te stellen haar wettelijke verplichtingen na te komen met betrekking tot de leerlingen ten behoeve van wie de samenwerking is aangegaan. Dit betreft in het bijzonder:

- Het nakomen, evalueren en/of bijstellen van het ontwikkelperspectief en/of op basis daarvan vastgelegde afspraken;
- Het nakomen van de bepalingen uit de Wet op de Onderwijsexpertise, waaronder het te volgen onderwijsprogramma en het aantal onderwijs-uren;
- Het nakomen van de afspraken in het schoolplan dat op de leerlingen van Partij I van toepassing is;
- Informatieverstrekking en verantwoording aan de Inspectie van het Onderwijs.

Artikel 8 Evaluatie en overleg

1. Naast het gebruikelijke periodieke overleg bedoeld in artikel 4 is sprake van een jaarlijks overleg in april over de evaluatie van de samenwerking tussen partijen. Dit overleg vindt plaats tussen de betrokken schooldirecteuren en de bestuurders van beide partijen. De evaluatie richt zich op de kwaliteit van het onderwijs en de ondersteuning aan de leerlingen, de inzet van het personeel, huisvesting en financiën.
2. Gemaakte afspraken in dit overleg worden schriftelijk vastgelegd tussen partijen. Indien de afspraken leiden tot wijziging van een of meer bepalingen van de overeenkomst, dan wel een of meer bijlagen bij deze overeenkomst wordt dit in een apart wijzigingsprotocol vastgelegd en ondertekend door beide partijen.

Artikel 9 Geschillen

1. Er is sprake van een geschil als een van de partijen dit aan de ander schriftelijk en aangetekend meldt.
2. Partijen stellen alles in het werk wat redelijkerwijs van hen verwacht mag worden om het geschil in der minne op te lossen.
3. Wanneer dat niet lukt wordt het geschil voorgelegd aan een geschillencommissie waarbij elk lid daartoe een persoon aanwijst. Partijen wijzen een onafhankelijke derde aan die voor beide partijen acceptabel is. De uitspraak van de geschillencommissie geldt als bindend advies aan partijen.

Artikel 10 Looptijd, opzegging en ontbinding van de overeenkomst

1. Deze overeenkomst gaat in per **[invullen datum]** en heeft een duur van **[termijn invullen: bij experiment in principe 6 jaar]**.
2. Indien en voor zover een partij dusdanige gronden aanwezig acht dat in redelijkheid en billijkheid de overeenkomst niet kan worden voortgezet, kan zij deze opzeggen. Dat dient per aangetekende brief, met redenen vermeld, gericht aan de andere partij te worden gemeld met een opzegtermijn van drie maanden. De partij die opzegt is gehouden in overleg met de andere partij overeenstemming te bereiken over de onderwijskundige, personele en financiële gevolgen van de eenzijdige beëindiging van de overeenkomst. Indien hierover een geschil ontstaat is het bepaalde in artikel 8 hierop van toepassing.
3. Deze overeenkomst kan door een partij worden ontbonden indien naar het oordeel van deze partij de andere partij ernstig tekort schiet in het nakomen van de afspraken op basis van deze overeenkomst en het belang van de leerlingen hierdoor ernstig wordt geschaad. Ontbinding kan pas plaats hebben nadat de andere partij hiervan schriftelijk in gebreke is gesteld en in de gelegenheid is gesteld om de ernstige tekortkoming op te heffen.

Artikel 11 Algemene bepalingen

1. Wijzigingen van of aanvullingen op deze overeenkomst zijn slechts geldig voor zover schriftelijk overeengekomen.
2. Op deze overeenkomst is Nederlands recht van toepassing.

Deze overeenkomst is op **[datum invullen]** in tweevoud door daartoe bevoegde personen ondertekend:

Partij I

A. **[invullen naam schoolbestuur]**

Functie: **[invullen functie ondertekenaar]**

Naam: **[invullen naam ondertekenaar]**

Handtekening:

B. **[invullen naam schoolbestuur]**

Functie: **[invullen functie ondertekenaar]**

Naam: **[invullen naam ondertekenaar]**

Handtekening:

Partij II

C. **[invullen naam schoolbestuur]**

Functie: **[invullen functie ondertekenaar]**

Naam: **[invullen naam ondertekenaar]**

Handtekening:

D. **[invullen naam schoolbestuur]**

Functie: **[invullen functie ondertekenaar]**

Naam: **[invullen naam ondertekenaar]**

Handtekening:

Toelichting

Artikel 3 Onderwijsprogramma

De wijze waarop de integratie van leerlingenstromen wordt vormgegeven verschilt in de praktijk aanzienlijk.

In alle gevallen gaat het om leerlingen die ingeschreven blijven op de eigen school, ook al wordt het onderwijs aan deze leerling geheel of gedeeltelijk verzorgd door een andere school. De verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het onderwijs aan de leerling blijft dus bij de eigen school (Partij I in de overeenkomst) liggen. Dit is in artikel 3.3 geregeld. De Inspectie van het Onderwijs zal daarom ook Partij I aanspreken op de kwaliteit van het onderwijs indien dit tekort mocht schieten. De overeenkomst voorziet erin dat Partij I verantwoordelijkheid kan blijven dragen hiervoor, hoewel het niet meer dagelijks zicht heeft op dit onderwijs omdat het aan Partij II geheel of gedeeltelijk is toevertrouwd. De verantwoording van Partij II aan partij I door middel van periodiek voortgangsoverleg (artikel 4) en jaarlijks evaluatief overleg (artikel 8) is daarin cruciaal. Uiteraard ook openheid en transparantie over de uitvoering van de afspraken, waarbij Partij II volledige medewerking verleent aan de uitvoering van wettelijke verplichtingen die gelden jegens ingeschreven leerlingen (artikel 9).

Gedurende de periode dat de leerling onderwijs volgt op een andere school kan blijken dat een TLV voor de leerling niet langer meer nodig is, en de leerling de overstap zou kunnen maken naar de reguliere school (artikel 3.7). Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn als blijkt dat een vso-leerling met profiel vervolgonderwijs in staat is om het hele PTA-programma te volgen op de vo-school en zo in staat is om een diploma te halen. Veelal zal dan nog wel een vorm van begeleiding van deze leerling nodig zijn die kan worden gegeven door de speciale school. Nader overleg met ouders (die de overstap moeten willen maken) en met het samenwerkingsverband (SWV) is dan nodig, zodat het SWV een arrangement kan afgeven. Dit stelt de speciale school in de gelegenheid om de ondersteuning aan de leerling te kunnen continueren.

Artikel 4 Mandaat en overleg

Vanwege de variatie in samenwerkingsvormen is in dit artikel een aantal varianten beschreven. Het is uiteraard mogelijk dat de feitelijke situatie nog anders is dan in de varianten beschreven, in dat geval zal dit artikel daaraan aangepast moeten worden.

Als sprake is van een situatie waarbij de (v)so-school/sbo-school en de reguliere school in één gebouw zijn gehuisvest waarbij sprake is van gemengde groepen kan sprake zijn van een gezamenlijke directievoering of een gezamenlijk managementteam (al dan niet onder leiding van een algemene bovenschoolse directie). Daarnaast kan ook sprake zijn van een tussenvorm waarbij de (v)so-school vooral specialistische begeleiding levert in de vorm van gedragsdeskundigen of opvang in een time-out voorziening van een reguliere school. Dit personeel dient dan te worden aangestuurd door de reguliere school en is werkzaam op basis van een detachering. Bij direct onderwijsgerelateerde werkzaamheden kan dan een beroep worden gedaan op de onderwijsvrijstelling waarbij geen omzetbelasting hoeft te worden geheven.

Als de verantwoordelijkheid geheel bij de directie van de andere school wordt neergelegd is het belangrijk dat de directeur een volledig mandaat heeft ook ten aanzien van de (v)so-leerlingen, want dit zijn leerlingen die niet zijn ingeschreven op de reguliere school, maar wel het onderwijs daar ontvangen. Uitgangspunt voor de ontvangende school is het mandaat dat de schooldirecteur heeft op basis van het managementstatuut van het schoolbestuur; dit mandaat geldt ook ten aanzien van de leerlingen die 'erbij komen' in een geïntegreerde setting van een andere school.

Artikel 5 Financiën/bekostiging

Zowel bij de symbiose-overeenkomsten als bij de experimenten regulier- gespecialiseerd onderwijs blijft de leerling ingeschreven bij de eigen school en behoudt die school dus ook de volledige bekostiging. Partijen dienen daarom afspraken te maken over overdracht van middelen naar de andere school.

Als sprake is van een 'verschuiven' van een complete (v)so-school (Brinnummer) naar Partij II moet worden afgesproken wie welke kosten gaat dragen. Indien bijvoorbeeld Partij II alle kosten gaat dragen, inclusief de salarissen van het personeel op detachingsbasis, moet worden afgesproken dat het volledige bedrag dat de (v)so-school aan Rijksbekostiging ontvangt ter beschikking komt van Partij II, met aftrek van bepaalde nader te concretiseren kosten waarvan het billijk is dat Partij I die blijft ontvangen. Doorgaans zal echter Partij I de personele kosten blijven betalen en zal de overdracht zich beperken tot de materiële component.

Als wel groepen leerlingen 'overgaan' naar Partij II maar niet een gehele school zal er een kostentoekening moeten worden gemaakt op basis van de normbedragen die het Rijk per leerling beschikbaar stelt. In Bijlage 2 is dit nader uitgewerkt. Dat kan één vast bedrag per leerling zijn, direct afgeleid van de bedragen die het Rijk voor een (v)so-leerling beschikbaar stelt, dan wel een bedrag dat is opgebouwd uit verschillende componenten waarvoor de reguliere school extra kosten moet maken, bijvoorbeeld extra materiële kosten (leermiddelen, schoonmaak, energiekosten, gebruik van ict-voorzieningen etc.) en extra inzet van eigen ondersteunend personeel (conciërge, administratie) ten behoeve van de (v)so-leerlingen. Indien vso-leerlingen gaan deelnemen aan het examenprogramma van de vo-school kunnen ook deze extra kosten door de vo-school in rekening worden gebracht.

Uitgangspunt is dat bij volledige integratie niet alleen de leerling maar ook het personeel van de speciale school zal meeverhuizen; indien de school voor gespecialiseerd onderwijs het personeel 'om niet' ter beschikking stelt hoeven geen personele middelen te worden overgedragen, omdat Partij I immers hiervoor nog steeds de bekostiging ontvangt. De personele inzet van Partij I gaat dan met 'gesloten beurs'. De inzet van het personeel kan wel wijzigen, zeker als het gaat om gemengde groepen van leerlingen zonder en met gespecialiseerde ondersteuning. Hierover zal dan met personeel van Partij I nader overleg moeten worden gevoerd.

De overdracht van middelen zal dus meestal vooral zien op de materiële kosten omdat de leerlingen verblijven op de andere school.

De bekostigingssystematiek gaat voor het gespecialiseerd onderwijs uit van:

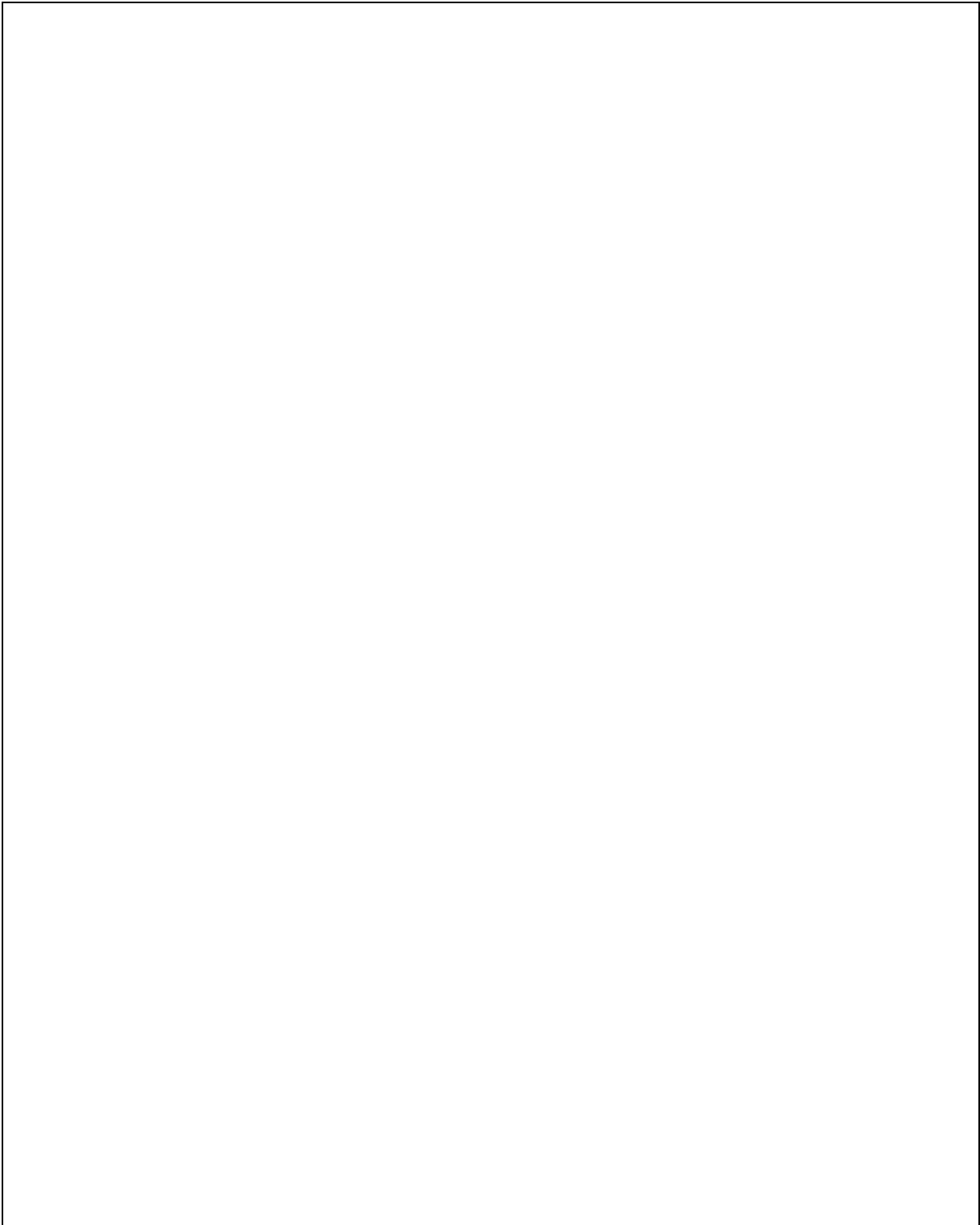
- Een vast bedrag per school;
- Een basisbedrag per leerling;
- Een ondersteuningsbedrag per leerling, uitgesplitst naar categorie één, twee of drie.

In de nieuwe bekostigingssystematiek zijn de personele en materiële vergoedingen samengevoegd tot één bedrag per leerling. Partijen zullen dus zelf moeten berekenen welk deel van deze bedragen (bijvoorbeeld door hiervoor een percentage te nemen) betrekken hebben op de materiële kosten en dienen te worden verrekend.

Door een vast (onderbouwd) percentage (bijvoorbeeld 15 of 20 procent) te nemen van de bedragen per leerling en dat in Bijlage 2 van de overeenkomst vast te leggen kan vervolgens jaarlijks op basis van het aantal feitelijke leerlingen op de teldatum 1 februari een begroting worden opgesteld tussen partijen. Het is aan partijen om op basis van de feitelijke situatie en de mate en omvang van integratie te bepalen welke kosten moeten worden verrekend. In Bijlage 2 is een aantal mogelijke varianten vermeld.

Het verrekenen van kosten tussen partijen kan in het licht van de Wet op de omzetbelasting worden beschouwd al het verlenen van een **fiscaal belaste prestatie**. In Bijlage 4 is een aantal mogelijke vrijstellingsgronden vermeld. Het is van belang dat partijen vooraf bij de belastinginspecteur een beroep doen op een van de vrijstellingsgronden om naheffingen ter zake van btw te voorkomen.

Bijlage 1 Experimenteer [of Samenwerkings]plan

Bijlage 2 Bekostiging

Partijen hebben voor de verrekening van de kosten die Partij II maakt ten behoeve van de leerlingen van Partij I de volgende afspraken gemaakt:¹¹

Varianten bij overdracht van alleen de materiële bekostiging

- A. *Voor elke leerling die onderwijs volgt op de school van Partij II zal Partij I jaarlijks ..procent van het door het Rijk vastgestelde basisbedrag per leerling overmaken; ..procent van het door het Rijk vastgestelde ondersteuningsbedrag per leerling overmaken;*
- B. *Voor elke leerling die onderwijs volgt op de school van Partij II zal Partij I jaarlijks €.....overmaken. Dit bedrag wordt jaarlijks met hetzelfde percentage geïndexeerd als het percentage waarmee de door het Rijk vastgestelde vergoedingsbedragen per leerling stijgen. Dit bedrag is gebaseerd op de materiële kosten die Partij I maakt ten behoeve van de leerlingen van de speciale school.*
- C. *Voor elke leerling die onderwijs volgt op de school van Partij II zal Partij I jaarlijks €.....overmaken. tevens wordt jaarlijks een vast bedrag ad €.....overgemaakt. Deze bedragen worden jaarlijks met hetzelfde percentage geïndexeerd als het percentage waarmee de door het Rijk vastgestelde vergoedingsbedragen per school en per leerling stijgen.*

Variant: Overdracht gehele bekostiging:

Partij I verplicht zich jaarlijks aan Partij II over te maken de Rijksbekostiging die Partij I ontvangt voor de school (instellingscode.....), zijnde het bedrag per school en per leerling inclusief de ondersteuningsbekostiging en gebaseerd op de op enig moment geldende ministeriële regeling bekostiging WEC. Dit bedrag wordt jaarlijks verminderd met ..percentage, zijnde kosten die voor rekening van partij I blijven.

Partijen hanteren als teldatum voor het verrekenen van de kosten het aantal leerlingen op 1 februari voorafgaand aan het kalenderjaar waar de begroting betrekking op heeft.

¹¹ Zie de toelichting achter de modelovereenkomst voor de verschillende varianten.

Bijlage 3 Overzicht leerlingen die symbiose onderwijs bij Partij II ontvangen

Naam en adres leerling	Voor welke vak(ken) Uren per vak per week	Totaal aantal uren per week

Bijlage 4 Fiscale consequenties samenwerking regulier en speciaal onderwijs

Inleiding

Deze notitie gaat in op de fiscale consequenties van de inzet van personeel en het in rekening brengen van overige (materiële) kosten bij het aangaan van een experiment regulier – speciaal onderwijs, waarbij (v)so-leerlingen in het regulier onderwijs (in gemengde klassen) les krijgen. Vooraf wordt opgemerkt dat deze notitie een beschrijving in hoofdlijnen is van de regelgeving terzake en dat hieraan geen rechten kunnen worden ontleend. **Het algemene advies is om in concrete situaties, ter voorkoming van fiscale negatieve gevolgen, deskundig fiscaal advies in te winnen en vooraf overleg te plegen met de belastinginspecteur om zekerheid te verkrijgen over de btw-vrijstelling om forse naheffingen te voorkomen.**

De inzet van personeel in het kader van experimenten regulier – speciaal onderwijs kan diverse vormen aannemen en is in het model-samenwerkingsovereenkomst met een aantal varianten benoemd. Het hangt van de vormgeving af, in hoeverre een btw-vrijstelling mogelijk is. Voor de inzet van onderwijzend personeel zal veelal een btw-vrijstelling mogelijk zijn.

Daarbij maakt het wel verschil of sprake is van een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het onderwijs aan een gemengde klas (reguliere en speciale leerlingen) door twee schoolbesturen of dat feitelijk sprake is van ‘uitbesteding’ van het onderwijs door de speciale school aan de reguliere school. In het kader van de wet op de omzetbelasting is essentieel of er een ‘tegenprestatie’ wordt geleverd dan wel iedere partij de eigen kosten draagt.

Voor het verrekenen van de materiële kosten biedt met name de constructie van kosten van gemene rekening mogelijkheden.

Vrijstellingsmogelijkheden

Ten aanzien van mogelijke vrijstellingsvormen van omzetbelasting worden hieronder vier varianten besproken:

- 1) Onderwijsvrijstelling
- 2) Een ondeelbare onderwijsprestatie (samenwerking instellingen)
- 3) Ter beschikking stellen van personeel
- 4) Kosten voor gemene rekening.

1) Onderwijsvrijstelling

De onderwijsinstellingen hebben voor het verzorgen van onderwijs een wettelijke vrijstelling in de wet op de omzetbelasting (artikel 11 onder o).

Als het samenwerking zo wordt vorm gegeven dat de (v)so-docenten les blijven geven aan de ‘eigen’ leerlingen, al dan niet samen met docenten van de reguliere school, (in een mengklas of menggroepen) dan valt dit onder de gewone onderwijsvrijstelling, omdat het om een vrijgestelde prestatie gaat, namelijk het verzorgen van onderwijs; met de leerling gaat zogezegd ook de docent mee, alleen de werkplek wijzigt.

In dit scenario wordt er voor de inzet van het onderwijzend personeel ook geen tegenprestatie geleverd; het speciaal onderwijs behoudt de eigen bekostiging en de reguliere school ontvangt de inzet van het so-personeel op de reguliere school ‘om niet’.

2) Eén ondeelbare onderwijsprestatie

Als in de samenwerking sprake is van het gezamenlijk verzorgen van onderwijs aan leerlingen in een gemengde setting kan dit onder omstandigheden worden geschaard onder het leerstuk van 'de ondeelbare onderwijsprestatie'. Deze mogelijkheid is bevestigd door het arrest van de Hoge Raad van 22 januari 2016 (ELCI:NL:HR:2016:83). In die casus verzorgden twee ROC's samen een VAVO-leerroute waarbij de beide instellingen over en weer afspraken hadden over wie welke ondersteunende diensten ging verrichten ten behoeve van VAVO (administratie, ict etc.).

De onderwijsvrijstelling is van toepassing op het verzorgen van onderwijs door samenwerkende onderwijsinstellingen, mits iedere onderwijsinstelling ook apart en zelfstandig onderwijs verzorgt. Als in het kader van die samenwerking ook voor dat onderwijs benodigde onderwijsondersteunende diensten worden verricht, is de onderwijsvrijstelling, onder voorwaarden, hierop ook van toepassing. De Hoge Raad geeft hierbij aan dat het moet gaan om onderwijsondersteunende diensten "die opgaan in de onderwijsprestatie, zodat er sprake is van één ondeelbare btw-vrijgestelde onderwijsprestatie". De Hoge Raad bevestigt de zienswijze van het Gerechtshof dat het hier om een samenwerkingsovereenkomst die als doel heeft om op gemeenschappelijke naam, onder gemeenschappelijke verantwoordelijkheid en voor gemeenschappelijke rekening verstrekken van onderwijs. Alle kosten werden op een gemeenschappelijke kostenplaats geadministreerd en volgens een vast verdeelsleutel toegerekend aan de beide instellingen.

Naar aanleiding van dit arrest heeft de staatssecretaris van Financiën in het Besluit van 6 oktober 2016 de onderwijsvrijstelling verruimd voor samenwerkende onderwijsinstellingen¹².

Toegepast op de samenwerking regulier-speciaal onderwijs biedt dit mogelijkheden, als (v)so-school en reguliere school samen het onderwijs verzorgen en de gezamenlijkheid in de samenwerkingsovereenkomst is vastgelegd. Het gaat niet alleen om inzet van eigen docenten, maar ook om het beschikbaar stellen van huisvesting, ondersteuningskosten die worden verdeeld over partijen, middels gemeenschappelijke kostenplaats. Of deze vrijstelling zo ver gaat dat ook management hieronder kan vallen, is op voorhand moeilijk te bepalen. Als het gaat om volledige integratie van een (v)so-school met een reguliere school dan is het onvermijdelijk dat ook ondersteunend specialistisch personeel (bv orthopedagoog) onderdeel vormt van deze samenwerking en dat ook leidinggevend personeel (een teamleider of directeur) hiervan onderdeel vormt. Het is verdedigbaar te stellen dat al deze ondersteuning onmisbaar is om de experimentele samenwerking goed vorm te geven. Zoals in het begin gesteld, zal de specifieke casus moeten worden beschreven en voorgelegd aan de belastinginspecteur om definitieve zekerheid te verkrijgen. Essentieel in de jurisprudentie is dat het niet moet gaan om een aparte concrete prestatie tegen vergoeding maar dat de prestaties die binnen de samenwerking worden verricht onderdeel zijn van "één ondeelbare onderwijsprestatie". Ook ondersteunende werkzaamheden kunnen dan worden vrijgesteld.

3) Ter beschikking stellen van personeel

Als in het experiment sprake is van een vorm van detachering tegen vergoeding of het in rekening brengen van verrichte personele diensten kan dit fiscaal worden gezien als het ter beschikking stellen van personeel. Dit is anders als de detachering 'om niet' gebeurt; als de (v)so-school de bekostiging behoudt van de leerling kan een so-docent tewerk worden gesteld op een reguliere school, zonder dat daar een tegenprestatie tegenover staat; in termen van de wet op de omzetbelasting is dan geen sprake van een dienst 'onder een bezwarende titel'. De reguliere school heeft wellicht ook te maken met extra personele inzet, voor zowel onderwijzende als voor ondersteunende werkzaamheden

¹² <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2016-53929.html>

(extra inzet leerkracht, onderwijsassistentie, intern begeleider/zorgcoördinator, ict-kosten, extra schoonmaakkosten etc.). Als de reguliere school deze kosten in rekening wil brengen bij de (v)so-school (die immers de bekostiging voor deze leerling ontvangt zowel personeel als materieel) is sprake van een belaste prestatie, waarover omzetbelasting is verschuldigd.

De staatssecretaris van Financiën heeft per Besluit van 14 december 2018¹³ in een aantal situaties bepaald wanneer in het onderwijs btw-heffing op het ter beschikking stellen van personeel achterwege kan blijven.

Het ter beschikking stellen van onderwijzend personeel is onder de volgende voorwaarden vrijgesteld van btw. Er is sprake van een nauw met het verzorgen van onderwijs samenhangende prestatie als:

- a. de uitlenende onderwijsinstelling voor zijn hoofdprestatie de onderwijsvrijstelling toepast (artikel 11, lid 1 onder o wet op de omzetbelasting);
- b. de inlener het personeelslid inzet voor prestaties die vallen onder de onderwijsvrijstelling;
- c. de terbeschikkingstelling van het personeelslid onontbeerlijk is voor het verrichten van de vrijgestelde prestaties. De inlener hoeft daarbij niet steeds zelf een onderwijsinstelling te zijn¹⁴ en
- d. de terbeschikkingstelling er niet in hoofdzaak toe strekt extra opbrengsten te verkrijgen met prestaties die worden verricht in rechtstreekse mededinging met commerciële ondernemers die aan de heffing van btw zijn onderworpen.

Als de in rekening te brengen vergoeding onder d. zich beperkt tot de brutoloonkosten van het betrokken personeelslid, is voldaan aan deze voorwaarde. De kern is voorwaarde c, namelijk dat de prestatie “onontbeerlijk is voor het verrichten van de vrijgestelde prestaties”. Deze voorwaarde is een gevolg van het belangrijke CITO-arrest van de Hoge Raad waarbij docenten uit het onderwijs beschikbaar werden gesteld aan het CITO voor het mede-opstellen van eindexametoetsen. Daarbij werd overwogen dat de kennis en ervaring van docenten uit de praktijk van groot belang is bij het ontwikkelen en opstellen door CITO van de landelijke eindexamens van leerlingen. De beleidsregel vermeldt daarbij ook expliciet: “Aan de voorwaarde kan ook zijn voldaan als een directeur (onderwijsbevoegdheid) van een basisschool wordt uitgeleend aan een andere basisschool”.

Deze mogelijkheid is goed toepasbaar op samenwerkingsvormen waarbij de (v)so-school personeel beschikbaar stelt aan de reguliere school om de reguliere school in staat te stellen onderwijs te geven aan (v)so-leerlingen. Belangrijk is wederom in hoeverre hier een prestatie ‘onder bezwarende titel’ plaats vindt; zoals hierboven gesteld behoudt de so-school de bekostiging en kan dus in principe ‘personeel om niet’ beschikbaar stellen. Andersom geldt dat niet voor de reguliere school als die extra personele kosten moet maken en daarvoor een vergoeding zal vragen van de so-school. Aannemelijk moet worden gemaakt dat de inzet van het personeel “onontbeerlijk is voor het verrichten van de vrijgestelde prestatie”; zonder de (extra) inzet van personeel van de reguliere school is de samenwerking onmogelijk en daarmee is aan deze eis zeker voldaan. Het is verdedigbaar om ook een eventuele vergoeding voor extra inzet van ondersteunend personeel hieronder te scharen, als kan worden aangetoond dat die inzet nodig is om het experiment te doen slagen. De bepaling over het uitwisselen van een directeur van de ene school aan de andere school laat ruimte

¹³ Besluit omzetbelasting, ter beschikking stellen van personeel, Stct. 2018, 68656

<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2018-68656.html>

¹⁴ Hoge Raad, 10 september 2010, nr. 08/03624, ECLI:NL:HR:2010:BK3786 en Hof den Bosch, 20 maart 2015, nr. 13/01100, ECLI:NL:GHSHE:2015:982.

voor de stelling dat het in het experiment mogelijk moet zijn om bv een so-directeur uit te lenen aan de reguliere school zonder dit als een belaste prestatie te zien.

4) Kosten voor gemene rekening

Deze constructie geldt niet exclusief voor het onderwijs, maar wordt vaker toegepast indien meerdere organisatie/instellingen bepaalde werkzaamheden poolen en gezamenlijk diensten aan elkaar leveren en dat onderling verrekenen. Om in aanmerking te komen voor een btw-vrijstelling voor de diensten die aan elkaar geleverd worden gelden een aantal voorwaarden:

- de kosten worden gemaakt voor verschillende partijen;
- de kosten worden in eerste instantie door één van hen betaald;
- de kosten worden voor het werkelijke bedrag omgeslagen over de deelnemende partijen;
- de kosten worden volgens een vooraf vast te stellen vaste verdeelsleutel over de deelnemende partijen verrekend (het is niet mogelijk om af te rekenen op basis van werkelijk afgenomen diensten) en
- het risico van die kosten gaat alle betrokkenen volgens de overeengekomen verdeelsleutel aan.

Met name de voorwaarde dat de verdeelsleutel voor de onderlinge kostentoe rekening tussen partijen, naderhand niet meer mag worden gecorrigeerd, is een eis die partijen vooraf goed moeten doordenken en accepteren. Hoewel niet verplicht wordt aangeraden deze constructie (een overeenkomst tussen partijen waarin de diensten worden beschreven en bovenstaande voorwaarden zijn ingevuld) van te voren ter goedkeuring voor te leggen aan de belastinginspecteur.

Toegepast op het experiment kan deze constructie mogelijkheden bieden voor met name de materiële kosten die onderdeel uitmaken van het in rekening brengen van diensten aan elkaar. In Bijlage 2 is een aantal varianten opgenomen met een vaste verdeelsleutel op basis van een normbedrag per leerling. Partijen mogen in deze constructie de verdeling van de kosten echter niet jaarlijks aanpassen of achteraf corrigeren.

Colofon en informatie

Auteur: Harry Nijkamp, Nijkamp Consult b.v.
Uitgave: SPO/NCOJ 2023

Heeft u vragen, reacties of aanvullingen op deze notitie? Laat het ons dan weten via regspec@ncoj.nl

www.ncoj.nl/regspec

